

Alþingi
Erindi nr. Þ 132/494
komudagur 8.12.2005

LÆKNAFÉLAG ÍSLANDS
ICELANDIC MEDICAL ASSOCIATION

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Kópavogi, 6. desember 2005

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um kjarasamninga opinberra starfsmanna, 51. mál, aðild að stéttarfélagi

Þann 26. mars 2001 sendi félagið umsögn um sambærilegt frumvarp hvað varðar niðurfellingu 2. mgr. 7. gr. laga nr. 94/1986. Í þeirri umsögn sagði m.a.:

“Samningar stéttarfélaga opinberra starfsmanna eru um lágmarkskjör viðkomandi starfsmanna án tillits til félagsaðildar. Í lögum nr. 55/1980 um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda segir í 1. gr. að samningar einstakra launamanna og atvinnurekenda um lakari kjör en hinir almennu kjarasamningar ákveða skulu ógildir. Kjarasamningar veita ákveðin réttindi og leggja jafnframt gagnkvæmar skyldur á sammingsaðila. Stéttarfélögin vinna kröfugerð og semja um kaup og kjör félagsmanna. Félögin taka ákvörðun um verkfallsboðun og hafa úrskurðarvald í tilteknum málum og gegna ábyrgðarhlutverki eins og málum er skipað í dag. Því hefur það þótt réttmætt að þeir sem taka laun samkvæmt samningi sem stéttarfélögin gera taki þátt í kostnaði af starfi og starfsaðstöðu félaganna. Hlýtur það að vera regla hjá stéttarfélögum að þeir njóti réttinda í félaginu til upplýsinga og þjónustu sem þeir greiða til félagsins skv. þessu ákvæði laganna.

Læknafélag Íslands mælir gegn breytingu sem frumvarpið kveður á um”.

Ofangreind umsögn er hér með ítrekuð. Til viðbótar má af tilefni hins nýja frumvarps og rökstuðnings með því taka fram eftirfarandi.

Það er athyglisverð útlistunin í greinargerð með frumvarpinu um hlutverk dómstóla. Skv. hugmyndum frumvarpshöfunda ætti enginn dómstóll annar en Hæstiréttur að geta tekið að sér það hlutverk að úrskurða ákvæði laga frá Alþingi ógild þar sem þau rekist á ákvæði stjórnarskrár. Ástæðan fyrir þessum vangaveltum frumvarpshöfunda er tilraun til að tala sig framhjá niðurstöðu Félagsdóms í málinu nr. 4/1998, en í því máli komst Félagsdómur að þeirri niðurstöðu að 2. mgr. 7. gr. laga nr. 94/1986 samrýmdist ákvæðum stjórnarskrárinnar um félagafrelsi. Skv. skoðun frumvarpshöfunda er Hæstiréttur einn bær að úrskurða ákvæði laga frá Alþingi ógild rekist þau á ákvæði stjórnarskrár. Samkvæmt núverandi skipan dómsmála verður traúðla séð hvernig því verður við komið þar sem almenna reglan er sú að hér á landi er dæmt um mál á tveimur dómstigum, þ.e. í

héraðsdómi og héraðsdómum er unnt að áfrýja til Hæstaréttar. Eigi hugmynd frumvarpshöfunda að ná fram að ganga virðist því sem fyrst þurfi að breyta dómstólalögum, þannig að forgangsroðin virðist eitthvað hafa misfarist hjá frumvarpshöfundum.

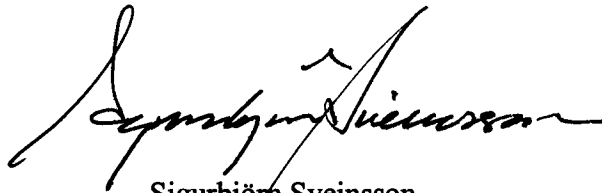
Í greinargerð frumvarpshöfunda halda þeir því m.a. fram að félagsgjöld séu yfirleitt prósentu af launum skv. ákvörðun félagsfundar í viðkomandi stéttarfélagi. Út frá þeirri fullyrðingu frumvarpshöfunda rökstyðja þeir að hluti félagsgjalda hljóti að vera annað en þjónustugjald, þ.e. skattur. Þá eyða þeir nokkru plássi í að útskýra hvað sé skattur og komast síðan að þeirri niðurstöðu að þar sem um skatt sé að ræða hafi einfaldlega gleymst, þegar ákvæði um bann við framsali skattlagningarvalds kom inn í stjórnarskrána árið 1995, að laga lögin um kjarasamninga opinberra starfsmanna, nr. 94/1986, að því. Við þetta er amk. tvennt að athuga. Sú forsenda frumvarpshöfunda að félagsgjöld séu yfirleitt prósentu af launum er röng. Það hefur tíðkast til fjölda ára í Læknafélagi Íslands að ákvarða félagsgjöld sem fasta krónutölu. Er reynt að láta félagsgjöldin duga fyrir starfsemi félagsins og öðru ekki. Þá er öfugsnúið í málflutningi frumvarpshöfunda að viðurkenna að hluti félagsgjalda hljóti að vera þjónustugjald en þar sem einhver annar hluti, ótilgreindur, hljóti að vera skattur þá beri að fella allt félagsgjaldið undir skattahugtakið og þar með fella niður 2. mgr. 7. gr. 1. nr. 94/1986. Ef frumvarpshöfundar eru sannfærðir um að hluti félagsgjalda sé skattur þá væri nær að þeir legðu fram tillögu sem gerðu stéttarfélögum skylt að greina á milli þeirrar starfsemi sem snérist um kjarasamningsgerð og vörn kjarasamninga frá annarri starfsemi. Þá væri unnt að miða gjald utanfélagsmanna við þann hluta í starfsemi stéttarfélaga sem snýr að kjarasamningsgerðinni.

Rétt þykir að benda á að launþegar í þjónustu þess opinbera búa við annað samningsumhverfi en aðrir launþegar. Að baki löggjöf um laun og kjarasamninga opinberra starfsmanna búa ákveðin sjónarmið. Opinberir starfsmenn, þ. á m. starfsmenn ríkisins, hafa búið við sérstakt lögbundið launa- og kjarasamningskerfi í hart nær heila öld. Fram að setningu laga nr. 55/1962, um kjarasamninga opinberra starfsmanna, byggðust laun og aðrar launaákvæðanir opinberra starfsmanna á sérstökum launalögum. Löggjöf um kjarasamninga opinberra starfsmanna hefur frá upphafi geymt sérstakar reglur, svo sem um rétt til aðildar að stéttarfélagi, fyrirvar, samningsrétt og síðar verkfallsrétt, sem sætt hefur mismiklum takmörkunum, allt eftir vilja meirihluta Alþingis á hverjum tíma. Ein megin ástæðan fyrir þessari skipan er þörf fyrir stöðugleika og jafnræði vegna þeirra samfélagslegu verkefna sem opinberum aðilum er gert að halda uppi lögum samkvæmt.

Sú staða er uppi, eðli málsins samkvæmt, að viðsemjandi opinberra starfsmanna, ríkisvaldið, hefur sem framkvæmdavaldshafi í hendi sér að breyta lagaumhverfinu kjósi það svo. Á þetta benda frumvarpshöfundar og vekja sérstaka athygli á að Alþingi hafi samkvæmt stjórnarskrá eitt heimild til að setja lög og því einnig heimild til að afnema þau sömu lög og þarf ekki að fá leyfi til þess frá öðrum aðilum. Sú staðreynd blasir hins vegar við launþegum að framkvæmdavaldshafar á hverjum tíma í skjóli meirihluta á Alþingi eru í sérstakri aðstöðu til að koma fram þeim þingmálum sem þeir kjósa.

Stéttarfélög ríkisstarfsmanna standa af framangreindum ástæðum mjög höllum fæti gagnvart viðsemjendum sínum. Það er því mjög alvarlegt ef löggjafinn ætlar að taka að sér að grafa undan tilvist og tilveru stéttarfélaga opinberra starfsmanna með þeirri íhlutun sem stungið er upp á í frumvarpinu og veikja þannig félögin gagnvart opinberum viðsemjendum sínum. Þá er röksemdarfærslan í greinargerð með frumvarpinu villandi og þar er dregin upp furðuleg mynd af stöðu mála. Látið er að því liggja að allir þeir sem kjósa að standa utan stéttarfélaga geri það eingöngu til að losna við greiðslu gjalds til stéttarfélaga sem semja um lágmarkskjör. Ekkert er vikið að þeim sem einfaldlega kjósa að tilheyra ekki viðkomandi félagsskap, án tillits til þess hvort þeir þurfi að greiða gjald til félagsskaparins fyrir þá þjónustu sem þeir njóta á vinnumarkaði. Þá er því haldið fram að aðalefni kjarasamninga séu laun opinberra starfsmanna. Um annað sé kveðið á í lögum. Frumvarpshöfundar virðast ekki gera sér grein fyrir að í kjarasamningum eru fjölmörg ákvæði, önnur en um laun, sem veita betri rétt en kveðið er á um lögum og þeirra réttinda njóta utanfélagsmenn einnig.

Virðingarfyllst,
f.h. Læknafélags Íslands

Sigurbjörn Sveinsson
formaður

Póstáritun/Address: Hlíðasmára 8
IS-200 Kópavogur

Sími/Tel.: (354) 564 4100
Fax: (354) 564 4106

Kt.: 450269-2639
Netfang/e-mail: lcemed@lcemed.is